

รายวิชาคณิตศาสตร์

รหัสวิชา ค23101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

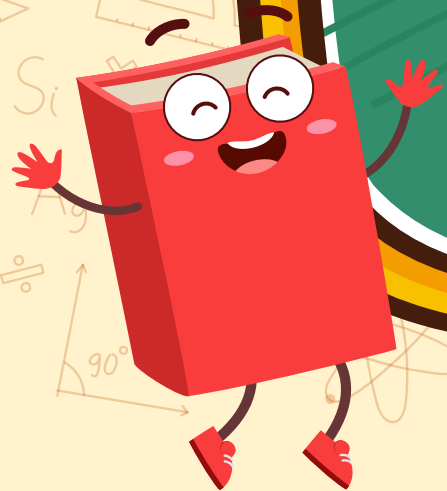
เรื่อง กลมกลิ้งกับเส้นภายนอก (1)

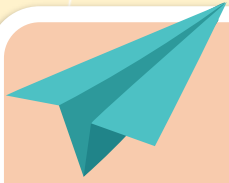
ครูผู้สอน ครูชุติมา วรรณรักษ์

ครูสรวิรัตน์ เตชะชาติ

เรื่อง

กลมกลิ้งกับเส้นภายนอก (1)

จุดประสงค์การเรียนรู้

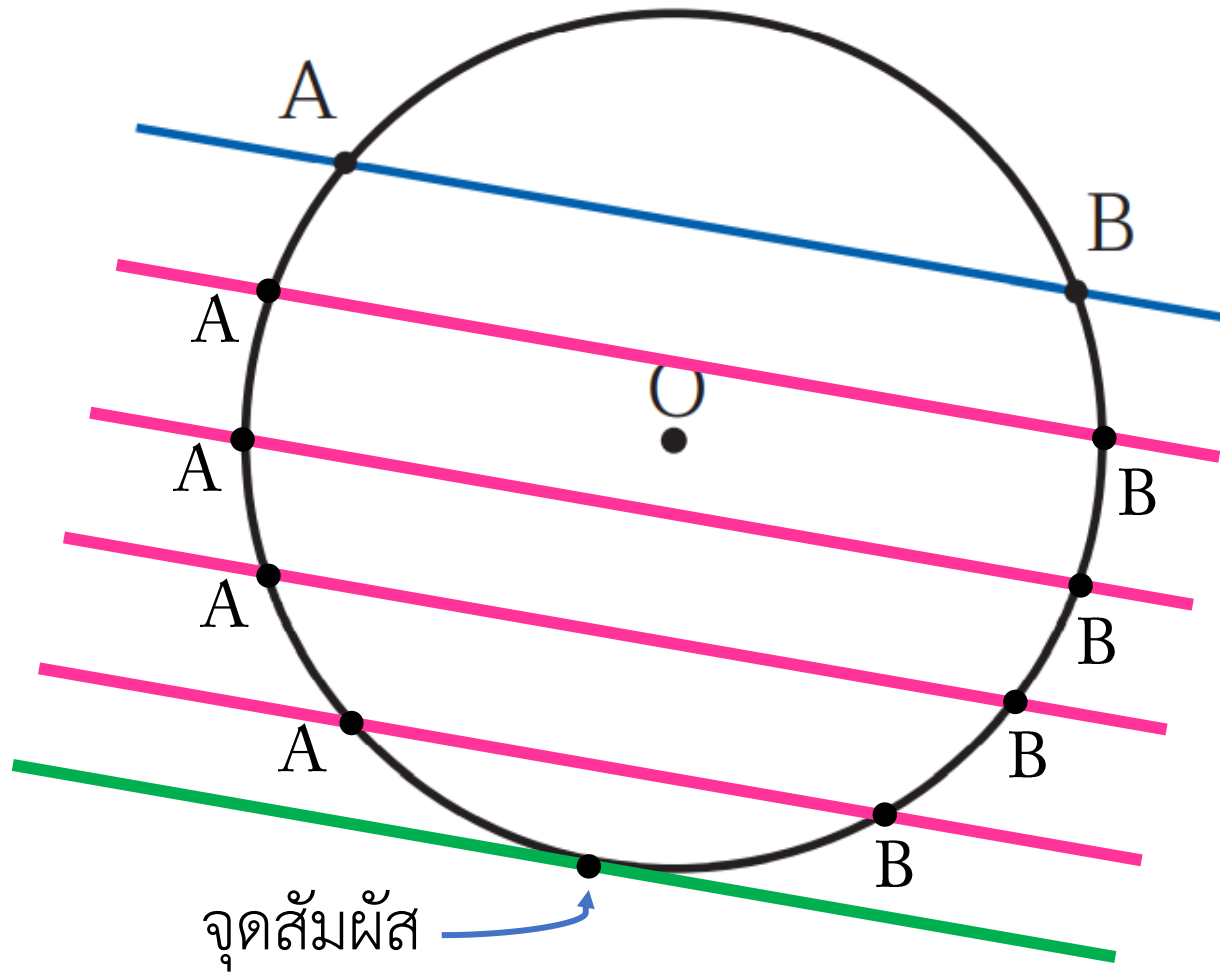
นักเรียนสามารถ

1. อธิบายทฤษฎีบทเกี่ยวกับเส้นสัมผัสวงกลม
2. นำทฤษฎีบทเกี่ยวกับเส้นสัมผัสวงกลม ไปใช้ในการให้เหตุผลและแก้ปัญหาคณิตศาสตร์

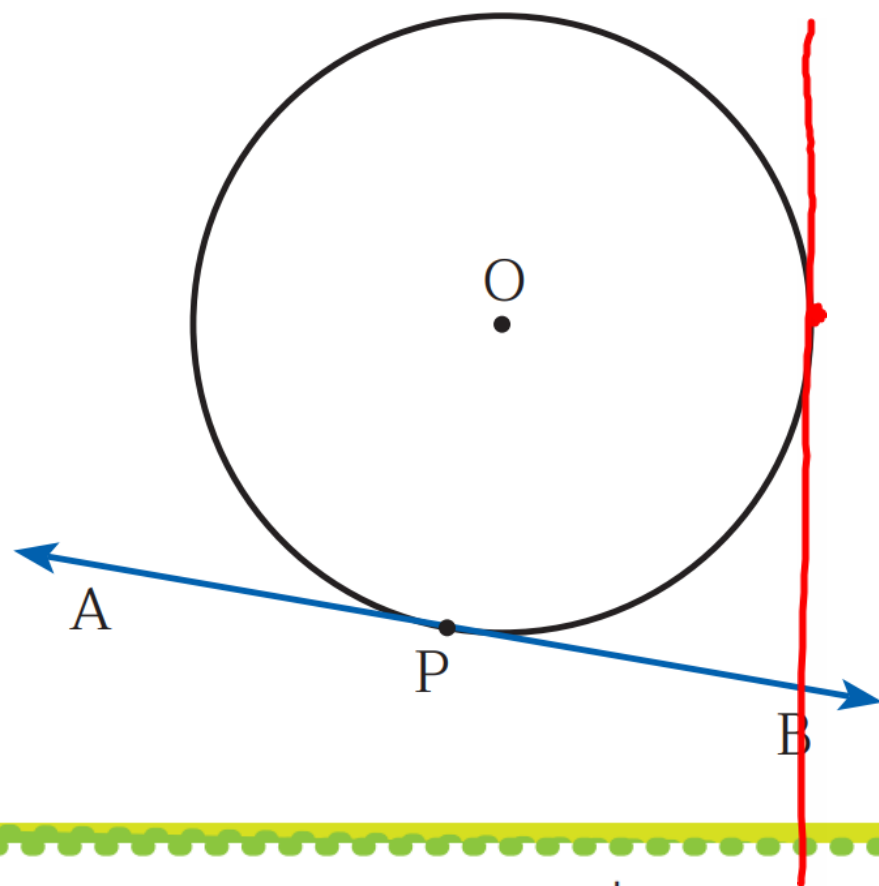

ให้นักเรียนพิจารณา
วงกลมต่อไปนี้

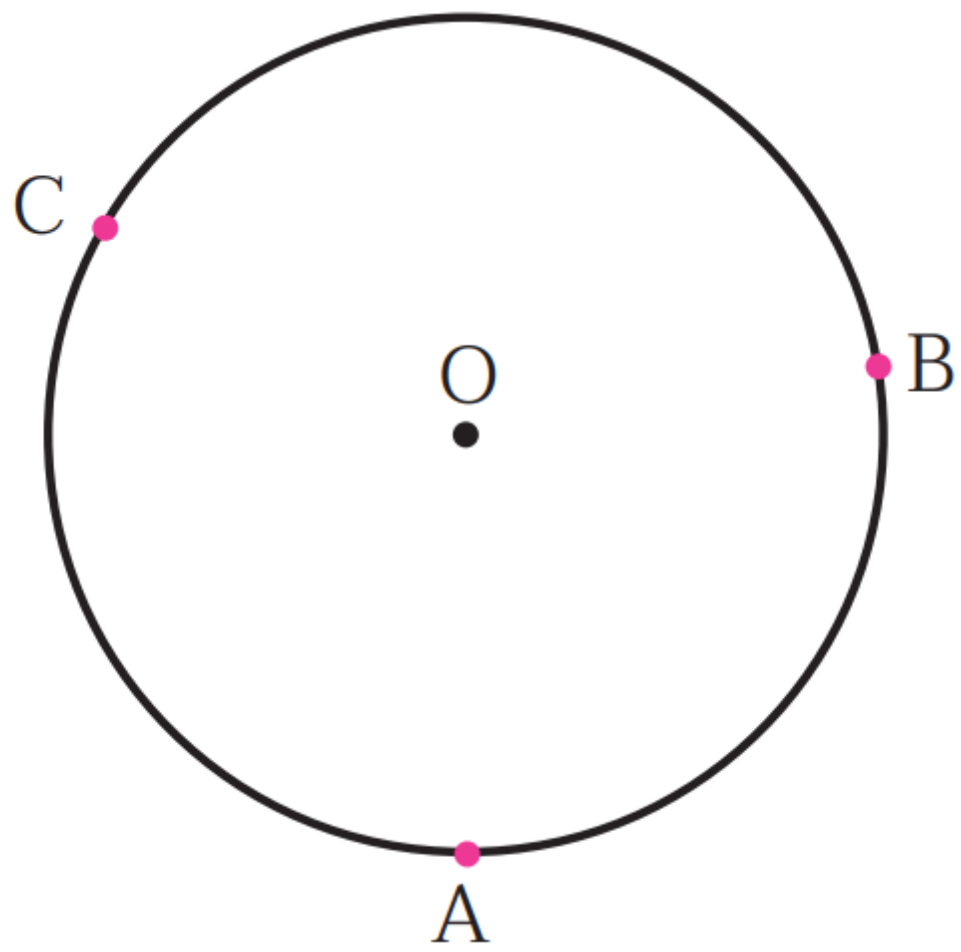
จุดสัมผัส

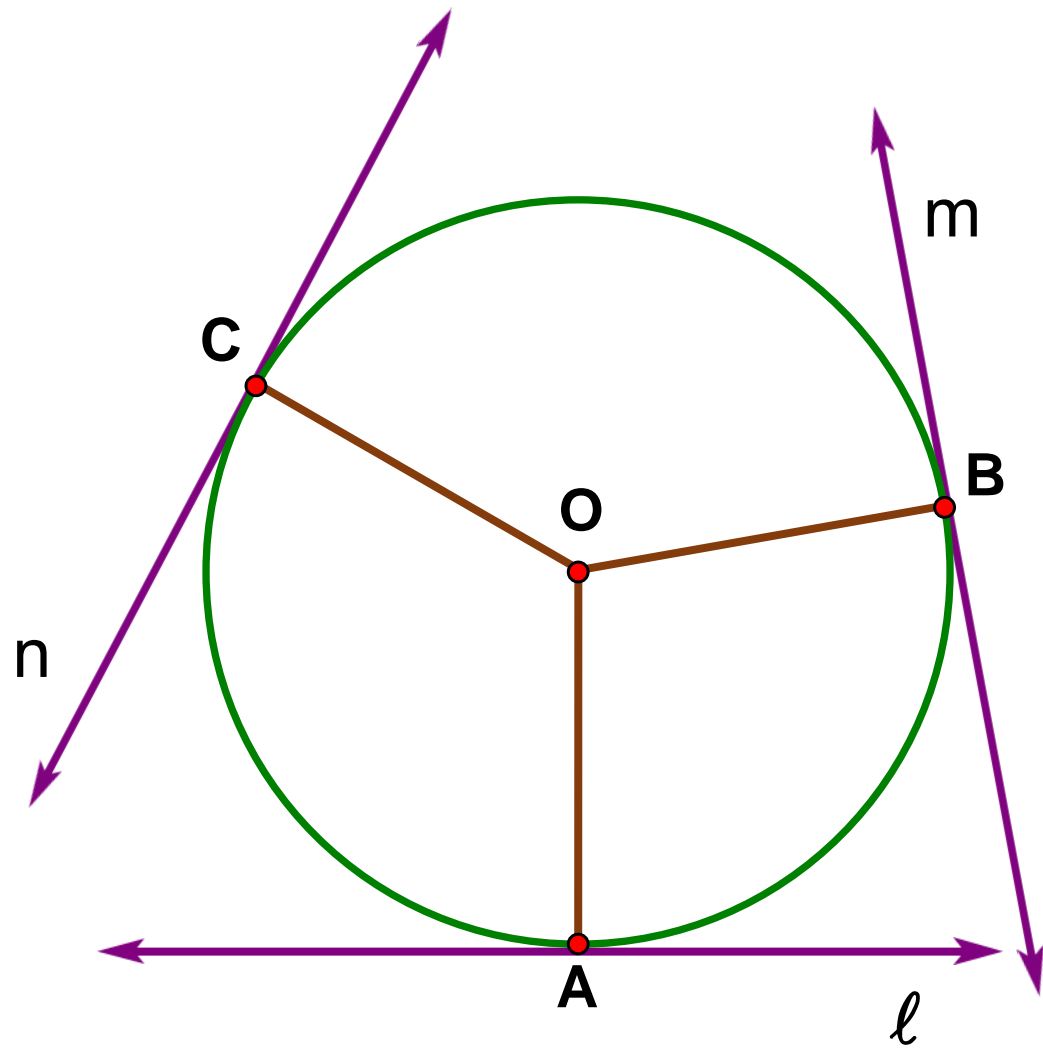
เส้นสัมผัสวงกลม คือเส้นตรงที่ตัดวงกลมเพียงจุดเดียวเท่านั้น
และเรียกจุดตัดนั้นว่า จุดสัมผัส

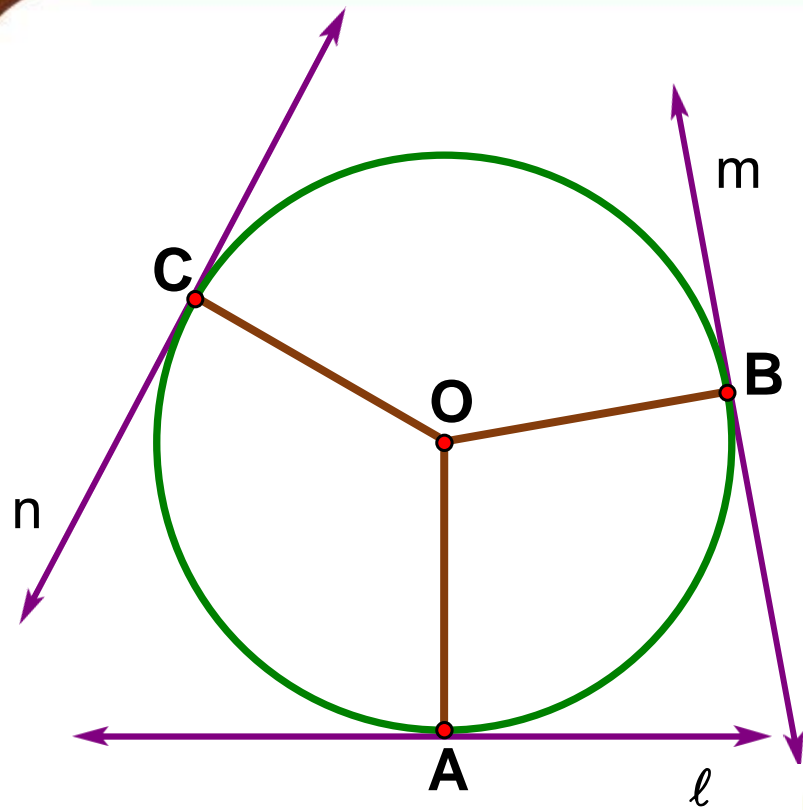
ทฤษฎีบทเกี่ยวกับ
เส้นสัมผัส

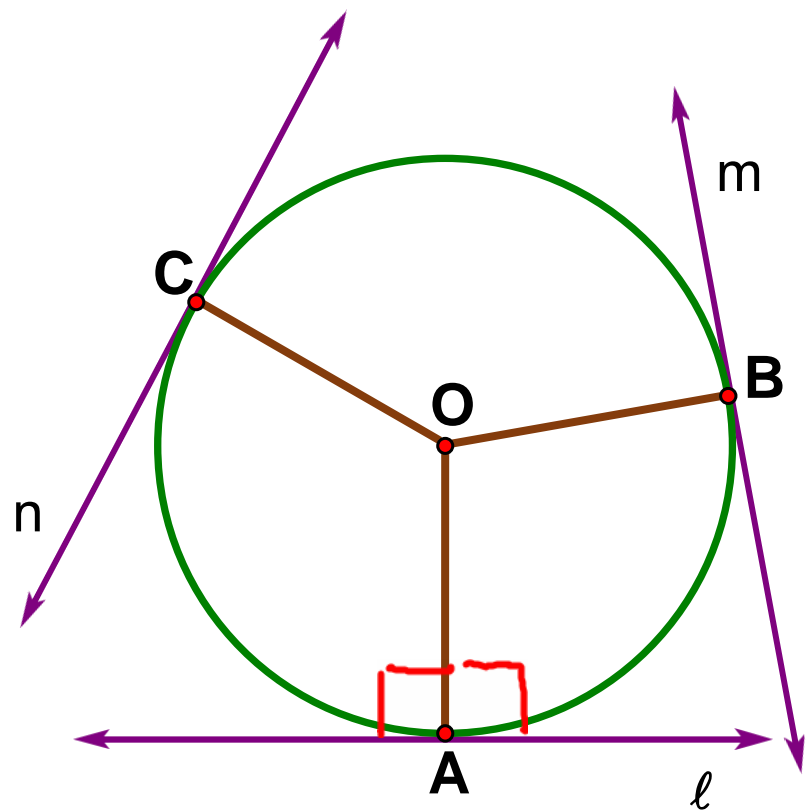

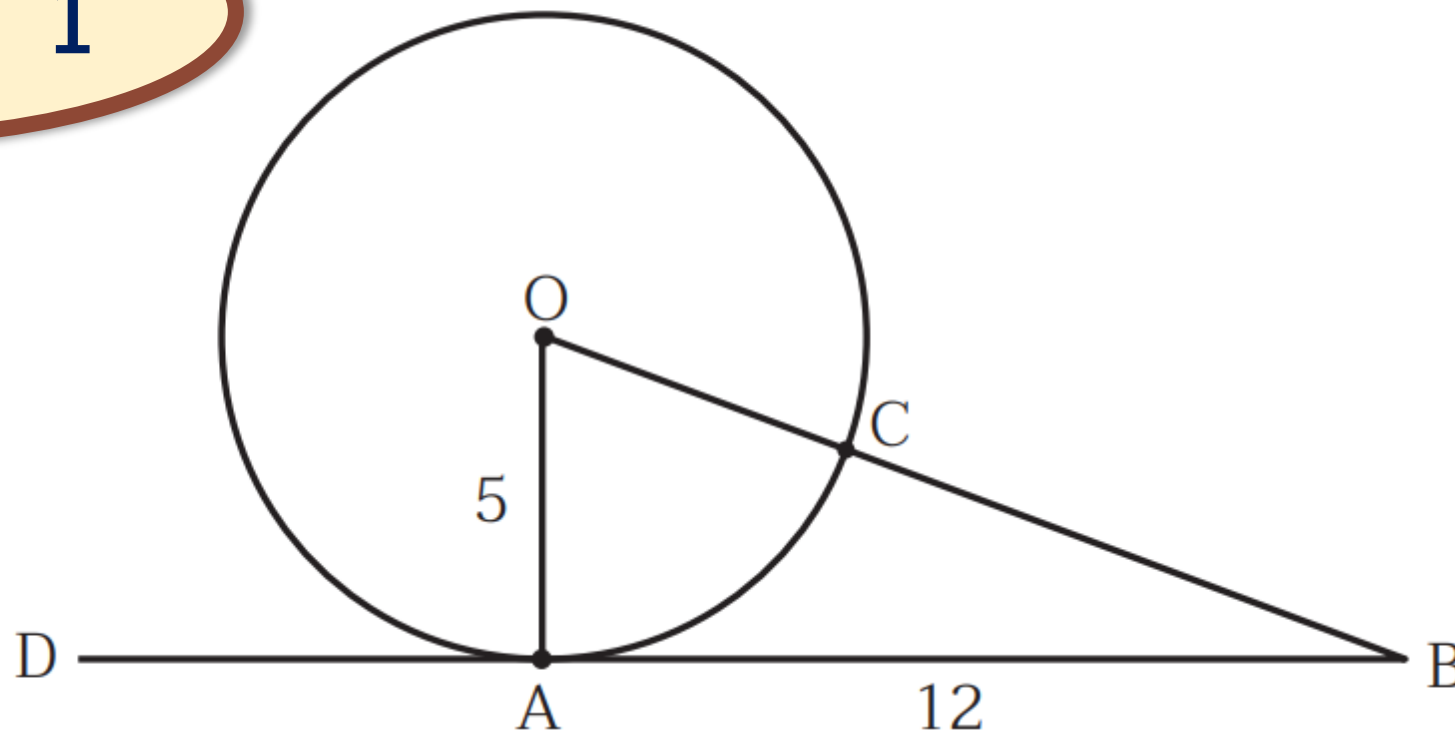
เส้นสัมผัสวงกลมจะทำมุม 90 องศา
กับรัศมีของวงกลมนั้นเสมอ
ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าว
เป็นไปตามทฤษฎีบทที่ว่า

เส้นสัมผัสวงกลมจะตั้งฉากกับรัศมีที่จุดสัมผัส

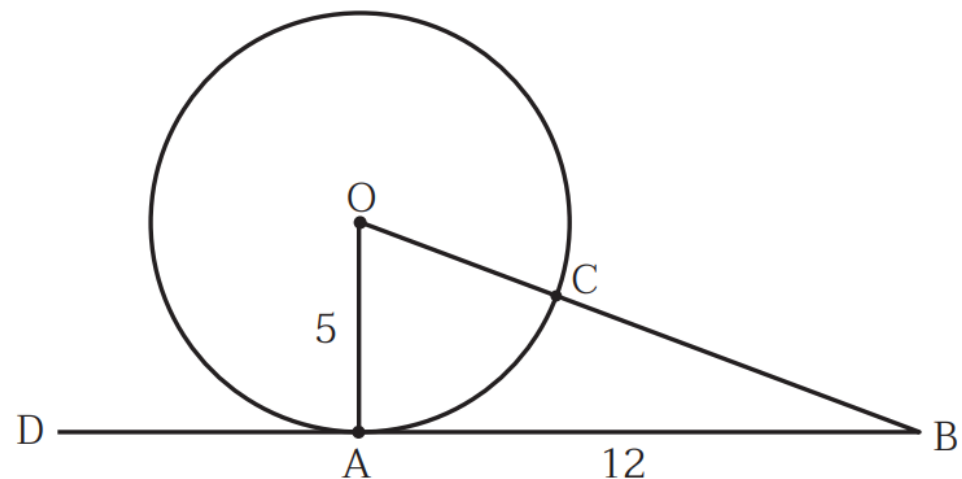
หรืออาจได้อีกอย่างหนึ่งว่า รัศมี
ของวงกลมและเส้นสัมผัสวงกลม
จะตั้งฉากซึ่งกันและกันที่**จุดสัมผัส**

ตัวอย่างที่ 1

จากรูป ให้ $\overline{BD}$ สัมผัสวงกลม O ที่จุด A รัศมี OA ยาว 5 เซนติเมตร และ $\overline{AB}$ ยาว 12 เซนติเมตร จงหาความยาวของ $\overline{BC}$

ตัวอย่างที่ 1

วิธีทำ

จากทฤษฎีบทเกี่ยวกับเส้นสัมผัสจึงได้ว่า $\widehat{OAB}$ เป็นมุมฉาก

ดังนั้น $\triangle OAB$ เป็นรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก

จากทฤษฎีบทพีทาโกรัส

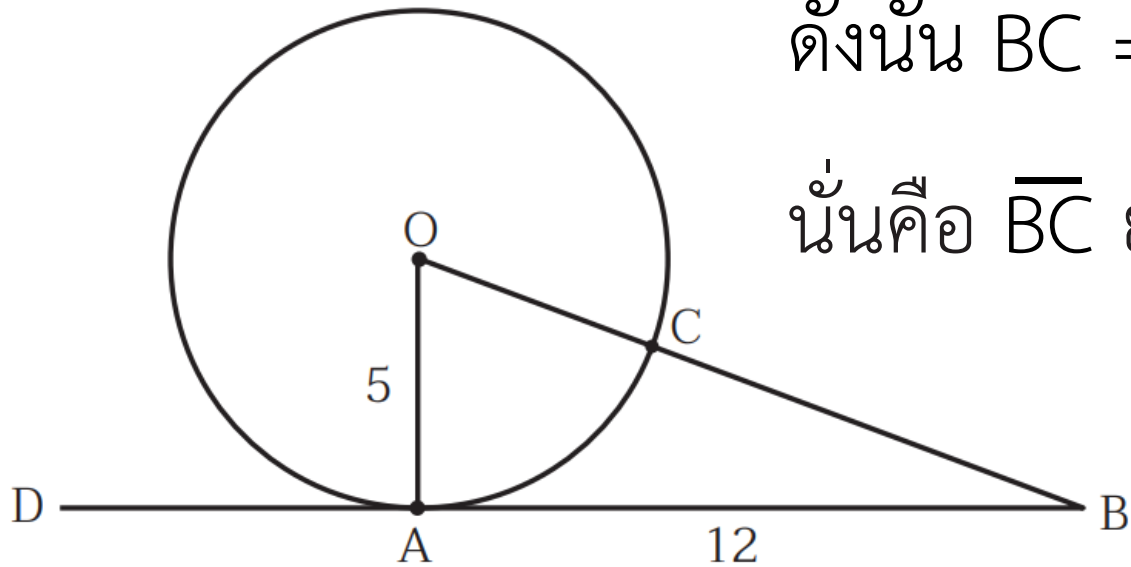
$$\begin{aligned} \text{จะได้ } OB^2 &= 5^2 + 12^2 \\ &= 25 + 144 \\ &= 169 \\ OB &= 13 \end{aligned}$$

ตัวอย่างที่ 1

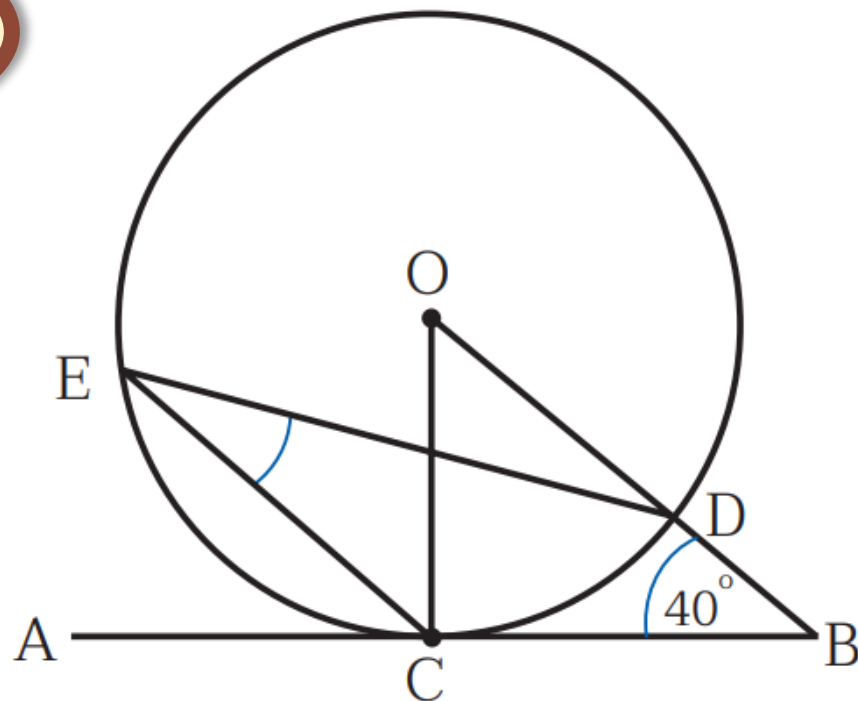
เนื่องจาก $BC = OB - OC$ และ $OC = 5$

ดังนั้น $BC = 13 - 5 = 8$ เซนติเมตร

นั่นคือ $\overline{BC}$ ยาว 8 เซนติเมตร

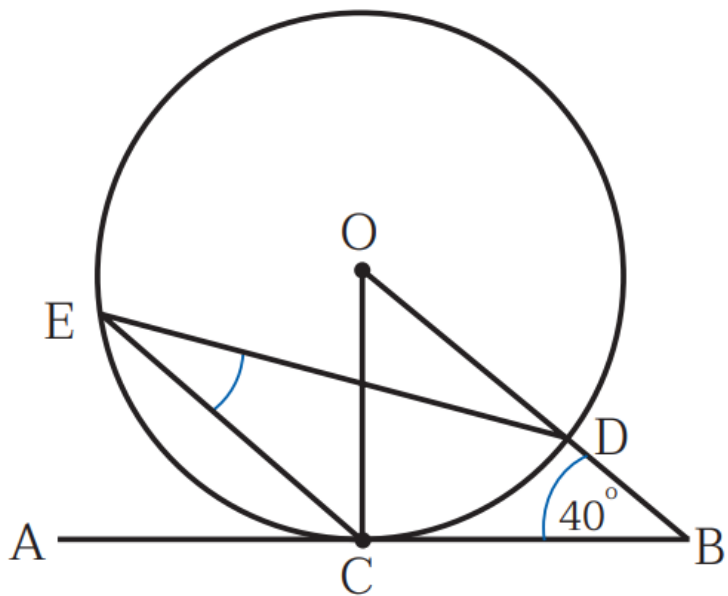

ตัวอย่างที่ 2

จากรูปให้ $\overline{AB}$ สัมผัสวงกลม O ที่จุด C และ $\widehat{OBC} = 40^\circ$
จงหาขนาดของ $\widehat{CED}$

ตัวอย่างที่ 2

วิธีทำ เนื่องจาก $\widehat{OBC} = 40^\circ$

และจากทฤษฎีบทเกี่ยวกับเส้นสัมผัส

จะได้ว่า $\widehat{OCB} = 90^\circ$

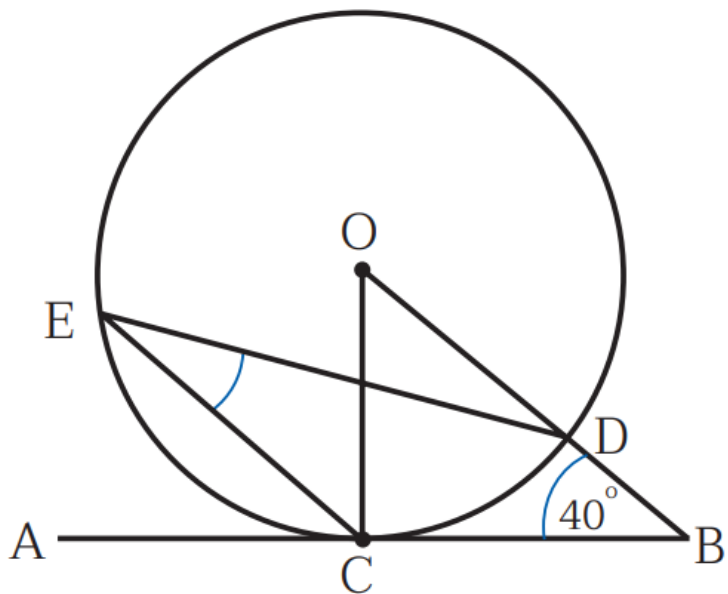
พิจารณา $\triangle OCB$

จะได้ $\widehat{COB} + \widehat{OBC} + \widehat{OCB} = 180^\circ$

ดังนั้น $\widehat{COB} = 180 - (40 + 90) = 50^\circ$

ตัวอย่างที่ 2

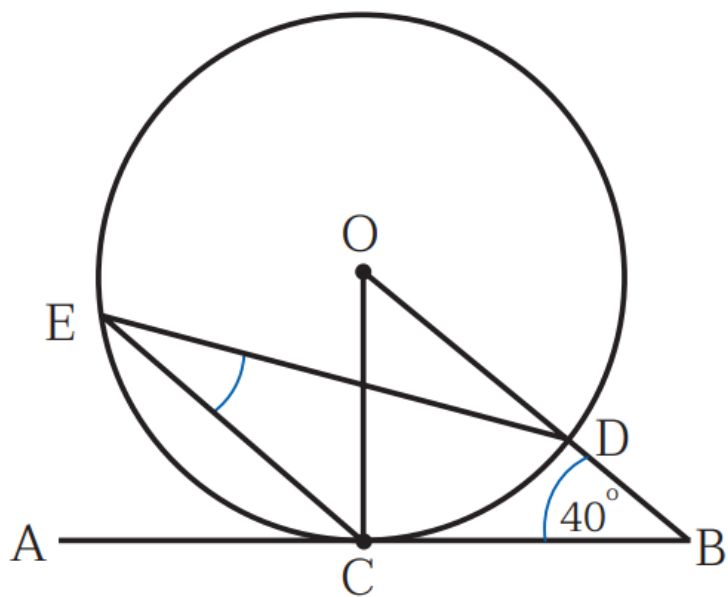

เนื่องจาก $\widehat{CED}$ เป็นมุมในส่วนโค้งของวงกลม

และ $\widehat{COB}$ เป็นมุมที่จุดศูนย์กลาง
ซึ่งต่างรองรับด้วยส่วนโค้ง CD

และ $\widehat{COB}$ เป็นมุมที่จุดศูนย์กลาง
ซึ่งต่างรองรับด้วยส่วนโค้ง CD

ตัวอย่างที่ 2

จากทฤษฎีบทเกี่ยวกับมุมในส่วนโค้ง
ของวงกลมและมุมที่จุดศูนย์กลาง

$$\text{จึงได้ว่า } \widehat{COB} = 2(\widehat{CED})$$

$$\begin{aligned} \text{จะได้ } \widehat{CED} &= \frac{1}{2} \widehat{COB} \\ &= \frac{1}{2} \times 50 \end{aligned}$$

$$\text{ดังนั้น } \widehat{CED} = 25^\circ$$

นักเรียน

ทำแบบฝึกหัด

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 กลมกลึงกับสิ่งน่ารู้

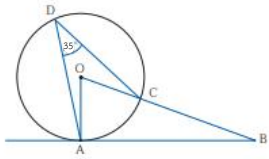
แบบฝึกหัด 7 : เส้นสัมผัสกับวงกลม

ชื่อ-สกุล ..... ชั้น ม.3/ ..... เลขที่ .....
ชื่อ-สกุล ..... ชั้น ม.3/ ..... เลขที่ .....

เส้นสัมผัสวงกลม คือ เส้นตรงที่ตัดวงกลมเพียงจุดเดียวเท่านั้น และเรียกจุดตัดนั้นว่า **จุดสัมผัส**
เส้นสัมผัสวงกลมจะตั้งฉากกับรัศมีที่จุดสัมผัส

คำชี้แจง ให้นักเรียนแสดงวิธีทำในการหาคำตอบของโจทย์ต่อไปนี้

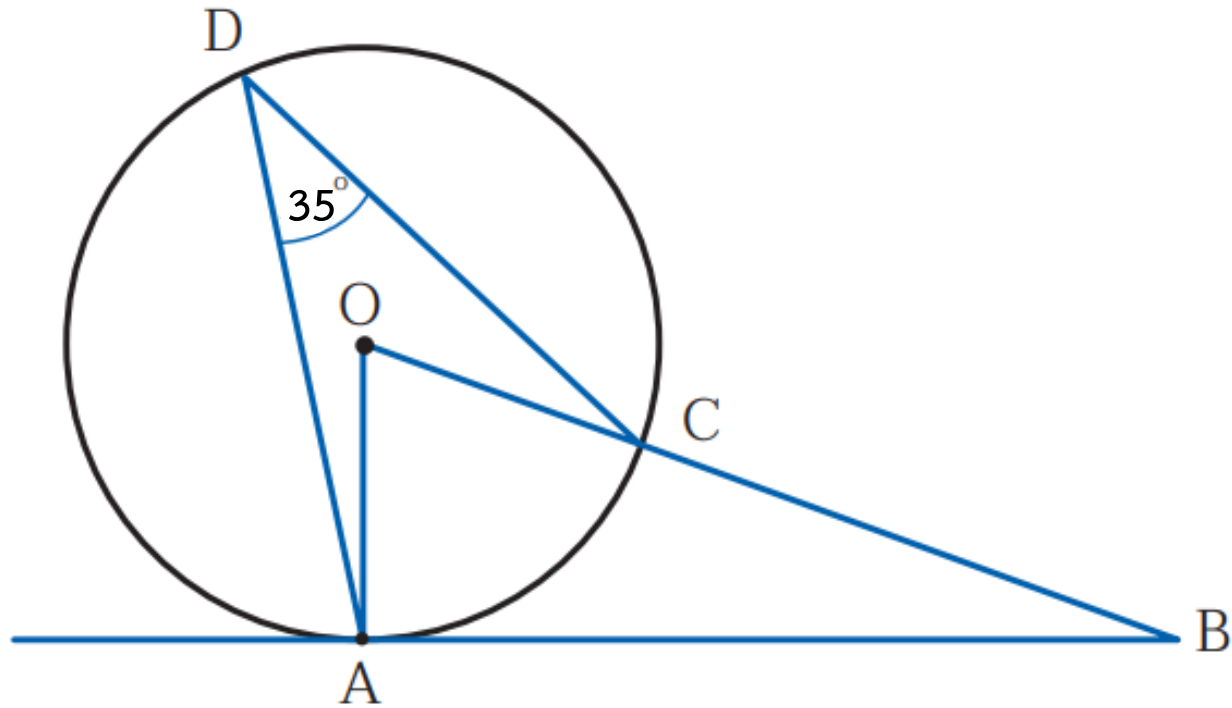
1. จากรูป $\overline{AB}$ สัมผัสวงกลม O ที่จุด A และ $\widehat{ADC} = 35^\circ$ จงหาขนาดของมุม ABC

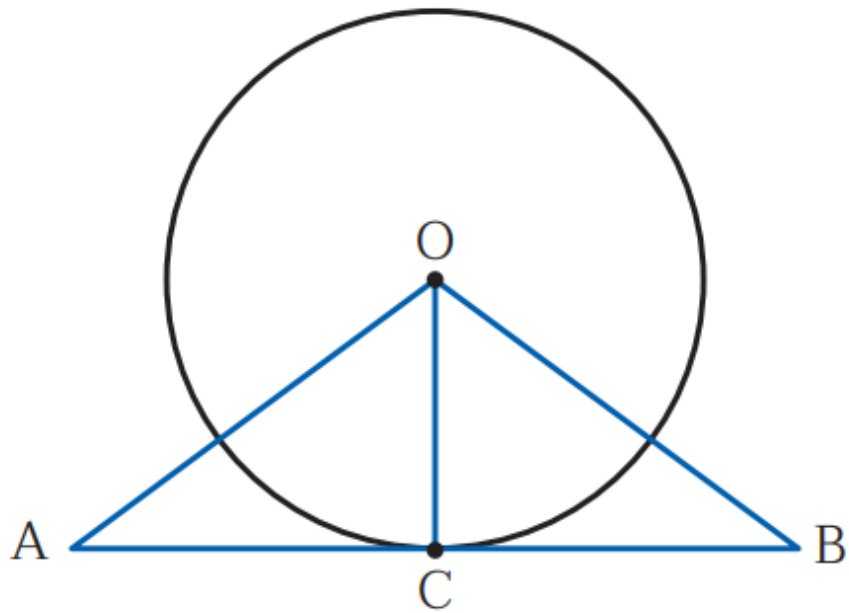
วิธีทำ.....
.....
.....
.....
.....

1. จากรูป $\overline{AB}$ สัมผัสวงกลม O ที่จุด A และ $\widehat{ADC} = 35^\circ$ จงหาขนาดของมุม ABC

2. จากรูป $\triangle ABO$ เป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว มีฐาน AB สัมผัสวงกลม O ที่จุด C ถ้ารัศมี CO ยาว 6 เซนติเมตร และ $\overline{BO}$ ยาว 10 เซนติเมตร จงหาความยาวฐาน AB

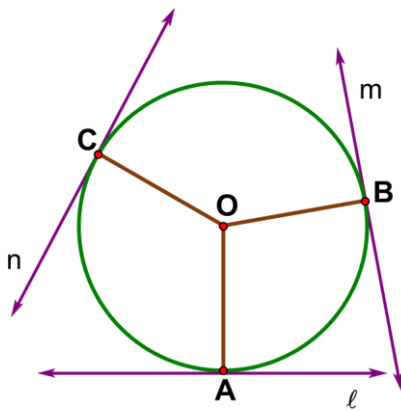
สรุป

ทำยบทเรียน

กลมกลิ้งกับเส้นภายนอก

เส้นสัมผัสวงกลมจะตั้งฉากกับรัศมีที่จุดสัมผัส หรือ
อาจกล่าวได้ว่ารัศมีของวงกลมและเส้นสัมผัสวงกลม
จะตั้งฉากซึ่งกันและกันที่จุดสัมผัส ซึ่งเราสามารถ
นำความรู้นี้ไปใช้ร่วมกับทฤษฎีบทหรือสมบัติ
ของวงกลมอื่น ๆ รวมทั้งทฤษฎีบทพีทาโกรัส
ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

กลมกลิ้งกับเส้นภายนอก (2)

